ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce: M. N., zastoupeného JUDr. Josefem Šlerkou, advokátem se sídlem Hradec Králové, Nerudova 37, proti žalovanému Ministerstvu vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 5. 2004, čj. 28 Az 8/2004 - 23,

takto:

I. **Kasační stížnost se zamítá.**

II. **Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.**

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 5. 12. 2003, čj. OAM-227/VL-07-P22-2002. Tímto (posledně uvedeným) rozhodnutím nebyl stěžovateli podle ustanovení § 12, 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) udělen azyl a současně bylo vysloveno, že se na něj nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalovaný dostatečně zjistil skutkový stav a napadené rozhodnutí je v souladu se zákonem.

Stěžovatel proti tomu v kasační stížnosti uplatňuje důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. - nezákonnost, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky, dále nedostatek skutkových zjištění správním orgánem [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Konkrétně uvádí, že rozhodnutí žalovaného postrádá přezkoumatelné odůvodnění zamítavého stanoviska k důvodům azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu. Dodává, že jestliže soud konstatoval, že na užití tohoto ustanovení není právní nárok, pak to neznamená, že se možností užití tohoto ustanovení nemusel žalovaný zabývat vůbec. Na druhé straně, pokud se žalovaný takovou možností zabýval a dokonce o ní rozhodl ve výrokové části, pak lze mít za to, že konstatování : „*Správní orgán v případě žadatele po posouzení jeho osobní situace a poměrů v zemi jeho státní příslušnosti humanitární azyl ve smyslu ustanovení § 14 výše uvedeného zákona neuděluje*“ je konstatováním nepřezkoumatelným. Stěžovatel má za to, že i když na užití ustanovení § 14 zákona o azylu skutečně není právní nárok, i tak by měl být seznámen s tokem úvah žalovaného tak, aby mu porozuměl a měl možnost se k němu vyjádřit, eventuálně poukázat na skutečnosti, které žalovaný nepovažoval za důležité, či je opominul (např. by tak mohla být objasněna otázka, zda se stěžovatel obrátil o ochranu ke svému státu a proč ne tak důrazně jak je požadováno). Stěžovatel se domnívá, že i u takového institutu, na který není právní nárok, je třeba shromáždit a odpovídajícím způsobem hodnotit veškeré skutečnosti, a je předpokladem k tomu, aby se uvedené ustanovení stalo účinným prostorem pro realizaci humanitárních cílů. Žalovaný se v řízení vedeném o azylu dozvěděl od stěžovatele, že v roce 2001 byl zabit jeho bratr, který údajně dlužil peníze blíže neidentifikovanému „kriminálnímu prostředí“. Toto prostředí se pak zaměřilo na stěžovatele samého, který byl vydírán, opakovaně fyzicky napaden a obává se o svůj život. Smrt bratra činí tuto obavu důvodnou. Stěžovatel vytýká žalovanému, že se zde nabízel prostor pro správní úvahu, kterou žalovaný nevyužil. Pokud by tomu tak nebylo, pak by ustanovení § 14 zákona o azylu nemělo v tomto konkrétním případě své místo ve výrokové části rozhodnutí. Správní orgán již neuvedl, o jaké podklady shromážděné v řízení se při svých úvahách opírá. Pokud je to pouze tvrzení stěžovatele, pak ani k tomuto nezaujal stanovisko, alespoň v otázce zda mu věří či nikoliv. Žalovaný se tak nevyrovnal s tím, že ochrana lidského života je jedním ze základních lidských práv (čl. 6 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a s tím, zda vrácením stěžovatele do země, kde se důvodně o svůj život obává, nebylo právě toto jeho právo narušeno.

Stěžovatel poukazuje i na rozhodnutí soudu, který ve svém rozsudku postup žalovaného verifikoval s tím, že azyl lze udělit i v případě hodném zvláštního zřetele z humanitárních důvodů podle ustanovení § 14 zákona o azylu, avšak ani on se nepozastavil nad tím, že takové důvody byly zkoumány, ale nebyly shledány, přičemž postup řízení nepřipouští možnost přezkoumání takového rozhodnutí. Krajský soud tak navázal na chybu žalovaného a přesto, že stál před posouzením samostatné právní otázky, nevěnoval se jí a vydal rozsudek, jímž vadný postup žalovaného nejenže nezpochybnil, ale přímo akceptoval. Stěžovatel se také

neztotožnil se závěry soudu, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu. Poukazuje na skutečnost, že se cítí ohrožen na životě; to by mělo být vzato v úvahu i u daného rozhodnutí. Současně požádal o odkladný účinek kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy a plně odkazuje na správní spis.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78 b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Prvotní je námitka týkající se nedostatečného zjištění skutkového stavu, protože jen na základě úplného a řádného zjištění všech rozhodných skutečností lze stavět právní závěry o naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu stěžovatel podal 7. 1. 2002 a pohovor k důvodům návrhu byl proveden dne 18. 7. 2002 v pobytovém středisku K. n. O. V rámci návrhu a pohovoru stěžovatel uvedl, že důvodem návrhu na zahájení řízení o udělení azylu je skutečnost, že jeho bratr byl spojen s narkomafií, byl zabit a po jeho smrti za ním chodili neznámí lidé a požadovali po něm nějakou informaci, kterou mu měl prozradit bratr. Stěžovatel dodal, že byl 4x fyzicky napaden, vybili mu zuby a ohrožovali ho nožem. Řekli mu, že ho najdou všude v Rusku i na Ukrajině, proto utekl do České republiky. Dále stěžovatel dodal, že na Ukrajině neměl problémy s policií či se státními úřady a nikdy nebyl trestně stíhán. Na otázku, co by stěžovateli hrozilo v případě návratu na Ukrajinu, odpověděl, že smrt.

Stěžovatel v protokolu výslovně potvrdil, že uvedl všechny důvody, které jej vedly k odchodu ze země původu a o které opírá svůj návrh na zahájení řízení o udělení azylu.

Uvádí-li stěžovatel potíže se soukromými osobami, jež mu na Ukrajině vyhrožují, je nutno poukázat na to, že žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou toliko potíže se soukromými osobami („mafií“) v domovském státě, spočívající ve vydírání žadatelky a ve výhružkách žadatelce a její dceři pro žadatelčiny podnikatelské aktivity, je podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu zřejmě bezdůvodná. Důvodem pro udělení azylu mohou být pouze tehdy, pokud by orgány domovského státu, u nichž by se žadatelka skutečně domáhala poskytnutí ochrany, nebyly schopny ochranu před takovým jednáním poskytnout. Případ stěžovatele je obdobný a vzhledem k tomu, že hrozba pronásledování (v obecném smyslu slova) ze strany soukromých osob byla v dané věci jediným stěžovatelovým argumentem pro tvrzené pronásledování, přisvědčuje Nejvyšší správní soud krajskému soudu i žalovanému, že tento stav skutečně nelze považovat za pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, zvláště když se stěžovatel ani nepokusil domoci svých práv v domovském státě. Pouhá stěžovatelova domněnka, že by mu státní orgány stejně nepomohly, není dostačující pro závěr, že by příslušné státní orgány zůstaly skutečně nečinné. Ustanovení § 12 zákona o azylu umožňuje udělit azyl cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Tyto důvody u stěžovatele naplněny nejsou a Krajský soud v Hradci Králové se v napadeném rozsudku řádně s právním posouzením vypořádal.

Stejně tak nedůvodná je námitka týkající se neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Smysl institutu humanitárního azylu podle citovaného ustanovení spočívá v možnosti správního orgánu udělit azyl i v situacích, kdy není naplněn žádný z taxativně uvedených důvodů v § 12 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neudělit. Správní orgán tak může podle § 14 zákona o azylu rozhodnout za použití správního uvážení o udělení azylu z humanitárních důvodů nejen v případech, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofu), ale i v případech, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Udělení tzv. humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu je pak věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele, protože na jeho udělení není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Soudu tak nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli; to je v pravomoci správního orgánu. Soud rozhodnutí o humanitárním azylu

přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů, věcně jen v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem a nedopustil se správní libovůle. V daném případě stěžovatel o udělení azylu z humanitárního důvodu nepožádal a správní orgán tuto možnost proto vážil jen z obecného hlediska, když vycházel z tvrzení o důvodech azylu. Výsledek posouzení pak, byť velmi stručně, vyjádřil v odůvodnění svého rozhodnutí. Podle názoru Nejvyššího správního soudu není rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné, a jinak nelze žalovanému ani krajskému soudu cokoli vytknout, neboť i v tomto případě byl jejich postup v souladu se zákonem.

Stěžovatel rovněž uvádí, že byla nesprávně posouzena existence překážky vycestování, neboť v případě jeho návratu do vlasti mu bezpochyby hrozí nebezpečí a je tak důvod pro vyslovení překážky vycestování ve smyslu zákona o azylu. Při hodnocení této žalobní námitky je třeba vyjít z ustanovení § 91 odst. 1 zákona o azylu, podle kterého povinnost ukončit pobyt neplatí, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti. Podmínky uvedené v § 91 zákona o azylu, při jejichž splnění je dána překážka vycestování, tak nejsou totožné s těmi, které jsou zkoumány z hlediska § 12 zákona o azylu, a soud se těmito podmínkami musí zabývat samostatně. S přihlédnutím k důvodům, které byly uplatněny jako důvody pro udělení azylu, k informacím o zemi původu stěžovatele a k předmětnému ustanovení zákona o azylu krajský soud uzavřel s tím, že žalovaný rozhodl v souladu se zákonem, neboť žádná z překážek vycestování není dána. V dané věci stěžovatel spatřuje existenci překážky vycestování v tom, že mu ve vlasti hrozí nebezpečí ze strany soukromých osob. Nejvyšší správní soud ani tuto jeho námitku neshledal důvodnou, neboť žádná z podmínek pro vyslovení překážky vycestování uvedených v § 91 zákona o azylu není splněna. Obavu stěžovatele z jednání soukromých osob totiž pod uvedené ustanovení podřadit nelze a zákonem taxativně stanovené podmínky nelze rozšiřovat.

Naplnění žádného z tvrzených kasačních důvodů soud neshledal.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 23. března 2005

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu